

### Запомнете!



Думите имат **пряко** и **преносно** значение.

**Прякото** значение на думата е основното ѝ значение.

При **преносното** значение на думата основното ѝ значение се пренася при сходство върху други предмети, действия, признаци.

Поетите и писателите често употребяват преносното значение на думите и речта става по-изразителна и по-въздействаща.

**1** В кои изречения има думи, употребени в преносен смисъл?

а) Слънцето е със зачервени от съня бузи.

Слънцето се търкулна по ливадите, поизми се, освежи се и заспа.

(По Йордан Радичков)

б) Слънцето изгрява от изток.

Слънцето е звезда.

**2** Подчертайте словосъчетанията, употребени в преносен смисъл.

Симеон има железен характер.

Ива е широко скроен човек.

Калоян е със златно сърце.

Баба има златни ръце.

Думата му е твърда.

Дядо е суров човек.

**3** Какво означават думите, употребени в преносен смисъл?

Иво е твърда глава.

Попаднах в небрано лозе.

Нужна ми е една блага дума.

На митето му сече умът.

Пожънахме големи успехи.

**4** В кой израз думата „железен“ е употребена в преносен смисъл?

а) железна врата;

б) железен характер;

в) железен мост.

**5** Напишете по едно изречение с изразите:

*остра дума*

---

*дървен философ*

---

*топъл прием*

---

*остър ум*

---

*посребрени коси*

---

6 В коя колонка са употребени изрази в преносен смисъл?

а) тежки грехове  
високи успехи  
горчиви думи

Балканът пее.

Вятърът свири.

Слънцето ме гали.

б) тежки чанти  
високи планини  
горчиви плодове

Момичето пее.

Детето свири.

Слънцето грее.

7 Свържете всеки израз със съответното му значение. Срещу двата изрази долу запишете подходящи думи, с които се обяснява значението им.



Има златно сърце.

Бос е в работата!

Мери улиците.

Вързан в ръцете.



безделник

несръчен

много добър

неопитен

8 Покажете със стрелки в кое от значенията си са подчертаните думи в изреченията.

Баба донесе сладки ябълки.

Този случай беше горчив урок за мен.

Начертах остър ъгъл.

Пряко значение

Преносно значение

9 Прочетете откъса от приказката на Ангел Каралийчев.

Запиши изразите, които са употребени в преносно значение.

Буца заседна на гърлото му, когато повлече шейната си към дома. През цялата вечер ходеше нацупен. И новогодишната баница с късметите не му се услади. Като си легна, дълго се въртя в леглото и не можа да заспи. Мама нощес си вади очите над тия ръкавички, а той изгуби едната още при първото си излизане.

Из „Топлата ръкавичка“, Ангел Каралийчев

10

Запиши текста в тетрадката под диктовка.

